

Strătorul

REVISTA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ

SUMARUL :

- E. Lovinescu* Literatura d-lui Camil Petrescu
Elena Farago Porni o barcă verde
 Maiorul Gheorghe Brăescu . . . O comedie tragică
E. Dinu Omphala
 Aderca Library Cluj
Ramiro Ortiz Carducci

CRONICI :

- Mihail Iorgulescu* : Teatrul Național ;
 BANII, de O. Mirbeau ;
 (Les affaires sont les affaires)

Editura ALCALAY & Co.

UN LEU

APARE SĂPTĂMANAL

PROSPECT DE EMISIUNE
PENTRU MĂRIREA CAPITALULUI LA LEI 20.000.000
Conform deciziei Adunării Generale extraordinare
DIN 3 OCTOMBRIE 1920

~~~~~

Societatea «**Viața Românească**», după aproape un an de existență, poate privi cu încredere viitorul. Născută dintr'o imperioasă nevoie culturală, în urma lărgirii granițelor țării, ea a fost întâmpinată pretutindeni cu căldură, lucru ce constituie un îndemn sufletesc pentru conducătorii săi ca să facă din ea o puternică instituție, menită să contribuie la risipirea întunericului ce plutește încă în largă măsură deasupra țarinelor noastre.

Primirea entuziastă ce s'a făcut revistei «**Viața Românească**», centrul de închezare al societății — a întrecut orice așteptare. Mărginit deocamdată la un număr de 10.000 exemplare — din pricina greutăților de producție și a lipsei de hârtie — tirajul revistei în curând va fi considerabil mărit, ca urmare a numeroaselor cereri, venite zilnic până și din cele mai îndepărtate colțuri ale României.

În jurul acestei mari publicații, s'a format «Asociația literară și științifică «**Viața Românească**», având până acum peste 120 membri — nume dintre cele mai cunoscute în câmpul literelor, artelor și științelor românești — asigurându-se astfel Revistei o constantă și variată colaborare.

Pe terenul editorial, Societatea «**Viața Românească**» pe lângă lucrările unor scriitori cu reputație bine stabilită ca : **G. Ibrăileanu**, **M. Sadoveanu**, **D. D. Pătrășcanu**, **M. Codreanu**, **Padu Rosetti**, **G. Galaction**, **G. Topârceanu** a mai achiziționat multe din lucrări literare și didactice de mare valoare ca : Operele complete ale lui **Ghe-rea**, Dicționarul Latin-Român al D-lui **Ion Nădejde**, Cărțile de Cetire pentru învățământul primar ale D-lui **I. Al. Brătescu-Voinești**, diferite biblioteci pentru copii etc. Unele din acestea au și apărut, altele vor vedea în curând lumina tiparului. De asemenea editura «**Viața Românească**» a creiat o bibliotecă intitulată «**Foi Volante**», menită să aibă un neîndoelnic succes, — principiul ei călăuzitor fiind «**Selecție și Effinătate**». Iar pentru a răspândi gustul de lectură și în masele mari, în curând va apărea, tot în editură, un ziar literar «**Viața Românească, Curier Săptămânal**» pus sub priceputa conducere a D-lor **Mihail Sadoveanu** și **Mihal Carp**.

* * *

Pentru ca întregul edificiu să fie așezat pe baze solide, comerțul de librărie și papetărie a fost intensificat, luându-se măsurile necesare pentru ca librăria «**Viața Românească**» din Iași, să devie centrul cel mai indicat de aprovizionare pentru **Basarabia, Bucovina** și întreaga **Moldovă**.

SBURĂTORUL

REVISTA LITERARĂ, ARTISTICĂ ȘI CULTURALĂ

Director : E. LOVINESCU

Literatura d-lui Camil Petrescu

Versurile d-lui Camil Petrescu au întâmpinat și recunoașterea cuvenită talentului incontestabil și rezerva datorită noutății. Pentru un debut rezerva e mai sugestivă de cât recunoașterea. Fără pretenția de a fi definitivă, formula poetică a d-lui Camil Petrescu își consacră noutatea prin rezistența cititorului tradițional. Va răzbi totuși, nu pentru a inaugura o nouă artă poetică ci pentru a-și legitima numai existența...

Exaltând sentimentul patriotic, războiul a creat, de sigur, o psihoză literară. Paralel cu uriașă încăerare a tuturor forțelor materiale și morale ale omenirii întregi, era firesc să se producă și o ideologie corespunzătoare. Am avut deci o literatură de războiu subordonată necesităților superioare de existență a rasei; ne-căutându-și principiul în emoția estetică, arta a devenit încă o armă de luptă a conflictului mondial. Legitimă prin forța împrejurărilor, s'a deformat repede prin tendența violentă ce o însuflețea. Gravitând în jurul urei sau a entuziasmului, a căzut pradă declamației și pateticului. Cultivând excesivul n'a mai cunoscut nuanța; exaltându eroismul, a ignorat tragedia mizeriei cotidiene; propagînd ura, a înăbușit umanitarismul. Această literatură războinică își mai supraviețuiește și acum prin tardiva complicitate a atâtor poeți ce se înversunează să ne înăbușe prin insistența lor sentimente respectabile.

Războiul n'a încetat totuși de a fi un creator de valori poetice. Mai mult: abia acum începe să ofere perspectiva necesară creațiunii artistice. Scăpată de finalitatea patriotică, era fatal ca noua literatură de războiu să procedeze printr'o reacțiune. În locul patriotismului feroce, simțim nevoia unei solidarități umane: suntem oameni și frați; în locul eroismului factice al asaltului la baionetă, al retoricei patriotice, ne reculegem într'o atitudine ostilă acestei contagiuni mintale distrugătoare de ideal și de energie; în locul poeziei convenționale a gestului ucigaș

și a sacrificiului voluntar consimțit, avem tragedia tranșeei și a degradării fizice și morale. În Franța, literatura lui Barbuse, iar la noi versurile d-lui Camil Petrescu, după lucrările în proză ale d-lor L. Rebreanu și F. Aderca, deschid calea acestei reacțiuni literare.

* * *

Plecând din atmosfera aceleiași ideologii generale, poezia scriitorului nostru nu pune totuși antitetice formula umanitară. Liberată de tirania declamației patriotice, nu cade sub tirania declamației umanitare, deopotrivă de neartistică. Umanitarismul e numai infuz; se simte impalpabil, fără violentare și fără să recurgă la negația postulatului național. Lipsită de vreo tendență vizibilă, poezia lui nu are numai valoarea unei reacțiuni facile ci și cea elevație, pe care o dă numai obiectivitatea în artă.

Cu mult mai caracteristică este însă nota realistă.

Nu mai găsim acea idealizare a tuturor gesturilor războiului eroic, privit ca o paradă în fața eternității, cu disprețul de moarte, și cu nobleța luptelor singulare, în conștiința unei jertfe sublime aduse patriei,—ci realitatea tragică a războiului cu mizeria marșurilor istovitoare și a mocirlei tranșelor. Tabloul e evocat în trăsături de un realism impresionant. Fiind un vizual, d. Camil Petrescu a fixat momentele războiului în imagini de o plasticitate ce merge până la obseșiune.

Prin introducerea consecventă a elementului material, prin suprapunerea amănuntelor aparent nearticulate, versurile d-lui Camil Petrescu au mai mult caracterul analitic al prozei. Sunt totuși poezie și prin sentimentul interior ce le susține într-o structură încă destul de solidă, și printr-o putere de generalizare și de sinteză ce se ridică, de pildă, dela elementul material și redus al celor două tranșee la uriașa luptă a două lumi și două concepții ce se dă dela «Riga la Galați», și de la scena soldatului ce și coase haina ruptă în lumina ireală a soarelui la o puternică apoteoză a primăverii, care, peste dușmănia și încordarea războiului, înfrățește pe oameni în același extaz în fața marelui miracol al soarelui tânăr...

Pulverizată prin amănunt, neestetică uneori prin preciziunea cuvântului, lipsită de armonia versului riguros construit, literatura d-lui Camil Petrescu nu aduce, desigur, o formulă definitivă a poeziei. Este totuși o producție literară de valoare prin nouțate situării, prin vigoarea realismului și prin suflul ei umanitar.

E. LOVINESCU

PORNEA O BARCĂ VERDE...*)

Pe râul strîmt, din malul de brumă și noroi,
Pornea o barcă verde spre calde țărături noi...

Pornea o barcă verde spre-albastrul unei mări...
Cînta voios luntrașul privind departe'n zări...

Plîngeau pe mal trei sălcii, cernîndu-și moarte foi,..
Cînta voios luntrașul căci nu privea 'napoi...

Pluteau pe vînt trei frunze, trei tainice muștrări...
Cînta voios luntrașul privind în depărtări...

Dar cînd ajunse 'n largul înșelătoarei mări
(O volbură 'nvrăjbită ce spumega 'n ocări)

Chemînd speriat în gîndu-i vechi țărături din'napoi,
Oftă adînc luntrașul pornit spre țărături noi...

Loveau din val stropi tulburi de'nspumegat noroi
El s'apăra cu groază uitîndu-se'napoi...

El s'apăra cu groază șoptind mîloasei mări:
O, cît păreai de albastră acolo 'n depărtări!..

Dar cînd să 'ntoarcă pînza și vîslele 'napoi
Zări în fundul bărcii trei putrezite foi.

Le-a strîns la piept sălbatec, le-a frînt în sărutări...
...Si l'a'nghițit vîltoarea înșelătoarei mări...

Pe râul strîmt, spre țărături de brumă și noroi,
Se 'ntoarse barca verde pustie înapoi...

Se va opri sfărîmată acolo 'n depărtări...
O vor primi trei sălcii în bocet și muștrări

Se va 'ngropa în malul de brumă și noroi
O vor jeli trei sălcii cernîndu-și moarte foi...

ELENA FARAGO

*) Din volumul Șapte Amurgului, supt tipar în editura „Ramuri“

O COMEDIE TRAGICĂ

Asupra educațiunii copiilor, căpitanul Melidon avea idei pe cari le credea superioare. După o serie de șase, fete adunate dela două neveste și scuturate ca rozele de Mai, îi căzu în colectură dela a treia, Jenică, un băiat slăbuț, din care căpitanul își puse în gând să facă un bărbat de oțel turnat, bătut și călit ca țeava puștii. Lozinca căpitanului era așa cum o cereau regulamentele: direct la țintă. În acest scop, copilul asculta înlemnit și verde la față, vaețele răniților dela șap-sapte, perfect imitate de căpitan și hărășitul ferăstrăului ascuțit ca briciul, care reteza membrele lor sdrobite. Ca să-l deprindă de timpuriu cu mizeriile, îi lua din mână prăjitura abia începută și o da la câini; îl trimetea în toiu noapții să recunoască fundul grădinii și ca să-l călească definitiv îl stropea în somn cu apă rece. Incolo trăiau ca frații: își ziceau pe nume, se înjurau din simpatie și dormeau în aceeași cameră, căci mama băiatului—orfană amărâtă—murise, lăsându-l la șase ani în mila lui Dumnezeu. Și lui Dumnezeu i-a fost într'adevăr milă: băiatul s'a încăpățânat să trăiască, sfârșind chiar prin a ajunge ofițer, cu toate că era de o nervozitate extremă și gângăvea binișor. Jenică era fiul orașului: da mâna cu oricine, bea cu toată lumea, zicea «cucoane» și bărbierului Christea, care purta favorite și vorbea pe nas.

Crescuse lung și deșirat; părul său înflăcărat ca gura unui cuptor aprins, contrasta grozav cu expresiunea privirii sale care cu un ochiu, ce lăcrăma mereu, plângea par'că copilăria lui pierdută. N'avea nici-o voință. Ca o plantă înaltă, subțire, ce se apleacă sub greutatea rodului, se înclina și el spre dreapta sub povara unei suferințe ascunse, în căutarea unui razim părănd a cere sprijinul tuturilor. Râdea foarte rar și când râdea arăta o dantură superbă cu gingii de copil nevinovat. Cu timpul devenise obiectul glumelor repetate, absurde și răutăcioase ale păcălicilor de provincie iar femeile făceau ce voiau din el. Spre marea dezolare a căpitanului, era veșnic în fustele lor, veșnic *colat*, căutând, fără să-și dea seama, dragostea și atențiunile lor gingașe, de cari copilăria lui fusese prea de timpuriu înțărcată.

Pentru a-l dezbăra de aceste slăbiciuni, căpitanul Melidon nu se mai despărția acum de el: îi inspecta ținuta, îl însoțea la cazarmă, iar seara pentru a-l desgheta și a-i desăvârși educația — cui pe cui scoate — mergeau împreună la șantanul de lângă prefectură.

Intre altele, căpitanul își propusese să-i demonstreze că femeia e un animal care n'are nici inimă, nici minte; ea nu se dă nimănui dar o poate cumpăra oricine la licitație: „Areci odată... areci de două... areci de trei!.. Nu dă nimeni mai mult?.. Pac!.. striga el la cafenea, trântind cu pumnul în masă, împrăștiind lingurițele, deșteptând chelnerii, pecând în mijlocul panicei generale, câțiva pensionari din jurul

său — pe cari-i ținea la curent cu educația băiatului — îl aprobau râzând zgomotos și clătînând din cap:

— „Așa e, bine zice el!..“

Căpitanul Melidon apărea pe străzile orașelului odată cu lumina zilei și se îndrepta direct spre grădinița pătrată dela centru, plantată numai cu felinare verzi, cari se aprindeau din trei în trei, joia și duminica.

După dejun dormea mult, desbrăcându-se ca pentru noapte. Obiceiul îl contractase în vremuri mai grele, când după serviciul de dimineață se culca în cancelaria companiei, stropită din belșug și curat măturată de plantonul dela ușă, care dădea muștele afară, punea pături groase la fereastră și ieșea apoi în vârful degetelor, închizând ușor ușa după el, ducând cismele lui don plutonier Melidon, pe cari le ținea cu evlavie.

Astăzi însă, pela orele două, toți obișnuiții cari trândăveau la soare pe dinaintea cafenelei înregistrând trecătorii și flecărind pe socoteala lor zăriră—și nu le venea a crede—ivindu-se de departe, un domn spilkuit, în haine gris, jilecta albă, pălărie de paie, cu mănuși și umbrelă asortate, care avea par'că înfățișarea căpitanului.

— „Ala nu e Melidon ?“

— „Par'că n'ar fi el.“

— „Ba e el!“

— „Nu e el dom'le!“

— „El e dom'le, mie-mi spui!.. Nu'l cunosc eu. Uite cum a-duce piciorul.“

El era, în adevăr, dar nu se opri: Schiță doar niște bezele repezite, aruncă un „salutare“ grăbit și se depărtă, mâncându-și mustața, semn'la el de preocupare foarte gravă.

Ajuns în dreptul hotelului Regal, o casă nouă, majestuoasă, cu trei etaje, cu balcoane la stradă, cu o curte noroioasă plină de butoaie și trăsuri vechi în cari se jucau o spuză de copii voioși, căpitanul, după o recunoaștere circulară, se strecură prin gangul murdar și urcându-se pe scări nesupărat de nimeni. bătu cu autoritate la No. 9.

— „Antre!“

— „S'a culcat fata?“

— „Da, da poftim... aaa d-ta erai?.. eu tocmai mă miram, zic, doamne, cine să fie, că n'așteptam pe nimeni :“

— „He, he, he!“

— „Hexinal.. Nu mă crezi?“

— „Nici pe Jenică?“

— „Fiu-tău?... n'a fost la mine de ieri. Și mai întâi nu-mi place.“

— „Ascultă fă..“

— „Făxina!“

— „Ba nu, zău, lasă gluma... știi la ce am venit eu?“

— „Nu știi, dragă, eu știu să fac dragoste, nu's ghicitoare.“

— „Ascultă-mă, fetițo... îți dau trei sute de lei să mi-l țoci diseară ca pe un mititel.“

— „Pe cine?“

— „Pe Jenică!“

— „Ce nu ți-e bine, dragă?”

Jenică, știe tot orașul, n'avea ochi decât pentru Leonora, care era considerată ca cea mai teribilă față din șantan. Venia direct dela București, unde făcuse toate varieteurile, dansa banul Mărăcine și ținea la băutura. Fără ea localul era mort. Ea singură știa să lichideze curățel un client fără să-și ia vreun angajament: „asta nu costează, dragă!” Ea întreținea veselia generală, provocând râsul sgomone și bestial al chefliilor aprinși de băutura, cu care se înjura pe întrecute sau, apostrofând cu spiritul brutal al Bucureștenilor de barieră, pe cel care se lega de fete. „Dă-l dracului de golan! De-l puneă măsă în naftalină nu-l mânca moliile!” Această apostrofă aruncată unui suprefect ciuruit de vărsat ca o strecurătoare a consacrat definitiv celebritatea Leonorii. S'a băut până la ziua. Suprefectul a plătit toată socoteala.

S'ar fi părut că oboseala și destrăbălarea n'ating sănătatea acestui drac de față mică, oacheșă și ca argintul viu. Astăzi însă, ochii ei verzi, provocători păreau stinși, nasul obraznic i se subțiasse, corpul ei mărunț cu forme adorabile, tari, nebănuite părea istovit. Era abătută și vădit contrariată că nu poate să beneficieze de norocul, pe care, închipue-ți dragă, i-l prezise în cărți madama dela hotel: „un crai de tobă, cu vorbe rețe, pe cari le pui la spate”... Sezonul era mort. Banul se câștiga greu. Leonora era datoare.

După propunerea căpitanului urmă o clipă de liniște. El pufuind, din țigara groasă de mână pusă într'un țigaret de trestie, tăciunit la capăt, ea nemișcată, gânditoare, cu nervi sdruncinați de o boală crudă, neiertătoare, de curând capătă, drojdia nebuniilor lumești. Un sentiment de generozitate, care nu dispăre niciodată din sufletul femeii, fie ea cât de decăzută, îi muștra conștiința, îndemnând-o să nu primească, deși deacum înainte n'avea pentru bărbați — cari îi otrăviseră sângele — decât ură, dispreț și scârbă. Vădit, Leonora era încurcată și nu știa ce să hotărască.

Moșulică, cum îi zicea ea, era foarte popular în șantan. Fetele îi ziceau tata socru. El le asculta cu gândul aiurea istoricul vieții lor triste, le compătinea mizeriile, le lua apărarea și, dând peste cap paharul, le mângăia părul asigurându-le că: „o să fie bine, dacă nu azi, mâine; dacă nu aici, dincolo, sasachi burdahan iurda iuşcarim hoisa!”

Fetele îl iubeau pentru că nu le dă vin ci le oferia flori, iar în intimitate, pretindeau ele, se purta galant și delicat.

Ridicând capul, Leonora zise dezolată:

— „Ascultă, moșulică, nu pot să viu.”

— „Ce face?”

— „Nu zău... crede-mă că nu pot.”

— „Și de ce nu poți?”

— „Sunt... am... fiindcă nu pot, scurtă socoteală.”

— „De ce nu poți, dă-ți rezonul,” o întrebă el imperativ, ca și cum ar fi cerut secretul unui rond superior.

— „Am... sunt... sunt supărată. Când ai ști, zău nu m'ai mai necăji.”

Căpitanul avea convingerea că pe el nu-l vinde femeia să fie ea cât de a dracului... *sasachi burdahan*.

— „Să vii, că să fiu aiurisit de nu ți-o fac!“

— „Ei știi că ai haz!“

— „Mie să nu-mi umbli cu mofturi!“

— „Nu-ți mai răci gura degeaba că sunt bolnavă, dragă!“

— „Ți-au venit de hac pompierii,“ o întărată batjocoritor căpitanul.

Ochi fetii scânteiară. Rămase o clipă impietrită, rea, cu gura, înclășată, cu buzele livide uitându-se într'ăiurea, deși, firește, nu pentru întâia oară era batjocorită. Dar în acest moment era atât de nenorocită, că toate suferințele, toată oboseala unei vieți sbucimate și rușinoase, porni ca un nod din deșertul stomacului, năvălind într'un sughiț de scârbă. Apoi, brusc, cu inconștența acestor femei, nervii i se destinseseră, figura i se însenină: ochii deveniră răzători ca altă dată și cu aerul unui pungaș de Capitală, însângerându-și buzele pentru a-și potoli râsul, îl întreabă prefăcută :

— „Ții așa de mult să viu?“

— „Vreau cu orice preț!“

— „Bine, dragă. Ce ți-e scris în frunte ți-e pus. Să-mi trimeți ● trăsura că pe jos nu viu.“

— „Stai să ne înțelegem, Totul este aranjat; la zece îți trimet trăsura. De mâncat mâncăm acolo. Tu să te prefaci moartă după ei, să-i dai și cheia dela odaie iar la ziuă pleci cu mină. Când o veni el sasachi.. lecția terminată.“

— „Ce lecție dragă?“

— Nu te mai căzni, că n'ai să pricepi! La revedere!“

— „La revedere, porumbelule! Dă-mi o sută de lei înainte să-mi scot rochia și trimete-mi o înghețată.“

Căpitanul se execută și plecă radios, în pas de atac, învărtind umbrela. „Lasă, coane jenică. că-ți arăt eu cine-i femeia...“, monologa el dând peste oameni.

Localul lui Max „Chateau aux fleurs“ era cunoscut în toată Moldova. Aici își tocău averile conașii, cari isprăveau sau nu liceul. Aici veniau între două treburi arendașii și răzășii să și petreacă noaptea în timp ce trăsura înhămată îi aștepta la poartă cele mai adeseori de prisos.

„Ce mai faci, coane Mihalache? Di mult n'ai mai fost pela noi? Dar când ai îmbrăcat ochelari? ai cunoscut dija pe Leonora?“

Afară de vasele mari cu flori bizare depe tavan, născocite de Bercu, „zugrav bucureștean,“ mirosul pestilential ce năvălia de pretutindeni își cărnea nasul din loc îndepărtându-ți gândul dela orice floare. O sală lungă, îngustă, cu două rânduri de mese înșirate dealungul pereților și despărțite printr'un preș de iută trențaros și înflorit de pete înfățișa localul. La fiecare masă, un număr și o sonerie stricată. Luxul îl reprezenta portretul în picioare al defuncțiilor suverani. Un afiș prins pe marginea de jos a ramei augustului tablou vestea pe Onor. clienți că, „garderoba și consumația este obligator“. Ici, colo, tipărită cu litere groase, pe o bucățică de carton, cunoscuta poezie :

Cui îi dai pe datorie

Nu-ți mai calcă'n prăvălie...

pe care obișnuiții localului o mutilau oribil sau o impeștrăteau cu desemnuri obscene.

Astă seară e lume ca niciodată: câțiva ofițeri de cavalerie cari-și antrenau caii sunt oaspeții garnizoanei. Comandantul regimentului de infanterie e pentru înfrățirea armelor surori: infanteriștii sunt în păr. Fetele s'au zăpăcit. Antreprenorul Max, un bătrân cu pleoapele însângerate, ametește rătăcind printre mese, șovăitor ca o stafie controlând sticlele cu vin, încurcând socoteala și chelnerii cu cari se ceartă în jargon.

„Papa, da di și nu șezi? Ci nevoe ai?“ îl chema supărat dela tejghea, domnișoara Ida Max, care conducea afacerea.

Din fund de tot, delângă scena subredă zugrăvită în culori de sânge, căpitanul Melidon, membru în consiliul comunal, înălțat pe un scaun toastează din partea primăriei, urând călăreților bun venit și sfârșește strigând încurcat în aplauze generale: „Domnilor să nu uităm că dacă noi infanteriștii suntem *regina* bătăliei, cavaleria domnilor *sunt ochii* comandanților. Trăiască cavaleria!“ la care cel mai înalt dintre călăreți răspunde ceva la fel întorcând fraza. În sală era delir. Lăutarii turbaseră. Comenzile se încrucișau, vinul curgea, domnișoara Ida Max trecuse în cavalerie.

Puțin câte puțin, ca o mare furtunoasă, sala se liniștește; înfrățirea se terminase, Clienții se grupaseră pe simpatii proaspăt inspirate, pierduți în norii de fum ce se înălțau îngroșându-se, voalând lumina roșiatică a lămpilor de petrol. Dintr'un colț, cu pretențiuni mari, cu variațiuni absurde *un conaș*, cu lăutarul la ureche, cânta cu cel mai curat accent moldovenesc: *Dormez, dormez, ma belle*, urcând la disperare, în timp ce țiganul lungea și el pelteaua înălțând vioara, filând mios celebră romanță, pe struna subțire, cu înflorituri barosane și cu ochii holbați.

Dar oaspeții cu greutate se strânseseră la masa lui Melidon. Leonora albă ca o mască, cu părul revoltat, cu ochii creionați, cu buzele roșite radea, vorbea, fuma, opria fetele la masa ei, comanda mâncări scumpe, răsturna paharele de șampanie, așezate anume pentru a fi răsturnate, cerea alte sticle. Melidon propusese o salată de căpșuni cu castraveți acri, pe care toți o găsiră delicioasă afară de Leonora, care turna ce mai rămăsese în capul lui Jenică și-l pieptăna acuma cu furculița, după ce-l presărase din belșug cu sare și piper. El stătea nemișcat, îndurerat și blând ca un miel, surd la apostrofele tuturilor. Două lacrimi străluciră, prinse între gene și se sfărâmară pierzându-se în mustăcioară lui roșcată. Apoi, aruncând pe masă cheia dela odaia Leonorii, plecă grăbit, fără a se întoarce, cu capul gol, înecând suspinele ce se grămădiau năvalnic din sufletul său nevinovat. Melidon se ridică în picioare, întinse mâna ca și cum ar fi voit să protesteze, apoi căzu pe scaun cu greutate.

Se făcuse ziuă. Leonora plângea cu hohote. La poartă birjari se certau zoriți să-i încarce. Melidon desfigurată, cu barba crescută, bău cu gardistul un pahar la botu calului, apoi cuprins de o milă subită pentru cai, luă biciul din mâna birjarului. În fine porniră, se mai opriră, porniră din nou depărtându-se în sgomotul asurzitor al

trăsorii fără cauciucuri, care sărea pe caldarâmul bolovănos, cu roțile oable de par'că se îmbătase și ele.

Orașul nu se liniștise bine de moartea lui Jenică, care într'un moment de supremă revoltă găsisse energia necesară să oprească cu un foc de revolver hotărâtor o inimă ce se trudea zadarnic să bată pentru cineva.

Câteva zile după această moarte dramatică pe o superbă după amiază de toamnă, un convoiu funebru, de o jale neînchipuită, înainta tăcut pe stradele întortochiate ale orașelului. Nu se auzia nici o rugă de preot, nici dangăt de clopot, nici marșul nemuritorului Chopin. Dricul, de pomână rezervat săracilor de generozitatea comunală înainta greu la pas, târât de două gloabe hățuite de un pompier desculț și în cămașă, țigan cu capelul pe ceafă, cu busuioc la ureche, arămiu și lucitor în bătea soarelui ca un gologan nou. Trei fete sulemenite, cu dantele negre la cap, în bluze și fuste în culori aprinse, nepotrivite, urmau carul, rușinate că se arată ziua, sincer îndurerate de moartea tragică a Leonorii, care se otrăvisse cu câteva cutii de chibrituri. Bărbații brutali, lipsiți de pudoare, năvăliau să le vadă, le interpelau cu glume libertine, cu gesturi obscene, sfârșind într'un hohot de râs general stârnit de o coincidență bizară: s'a încrucișat cu dricul, tocmai în fața cafeniei, trăsura încărcată cu cufere și geamantane, în care trecea spre gară, căpitanul Melidon îmbrăcat de iarnă, cu gulerul ridicat, cu șal la gât, țapos ca un ariciu și mai îmbătrânit ca niciodată.

— „Da un'se duce Melidon?”

— „Cé nu știi? Se duce la Iași la spital.. A pățit-o la bătrânețe... sasachi, burdahan.

MAIORUL GHEORGHE BRĂESCU

OMPHALA

*Din zori torcea eroul căci ea cu voe bună
I-a spus zămbind: „Adună doar firul alb din caer
„Ș'asa pe firul moale s'alunece prin aer
„Cântarea ta... Atuncia, de vom simți împreună
„Voi face semn!“ E seară... și firele se'ncaer
In roșe scânteere, dar Hercul cum le'nstrună
Intreg amurgul cântă în goana lor neună...
Intreg amurgul cântă și minunatul vaer*

*In inima reginii înfige ritmul vrajii.
Omphala pleacă ochii, îi rumenesc obrazii
Dar tace... Vecbiul sânge al fiarei din Nemeea*

*Se tulbură... Spre jețu-i un salt... A prins femeea!..
Și sânii goi s'alătur și țipătul consimte:*

„O! cântă, cântă Hercul. O! cântă-mi înainte!“

E. DINU

M U R M U R

Mai ții în mână evantalii moi
Și verzi din frunze de salcâm?
Singur bat acelaș caldarâm
Pe unde-ades trecurăm amândoi.

„Se lasă ceață peste vii“ —
Precum zicea poetul.

Și iată,

Mi-e inima o foaie de viță'nsângerată,
Pe care se târăște'ncet regretul.

Dar nu-ți plac versuri eminesciene.

Sentimentală'n nici un fel —

Viața ta e-o curte de hotel

În care, ca la nuntă, vin căruțe și rădvane.

De solitudinea-mi de brumă

Imagini vechi atârnă'n țurțuri reci.,.

Hazard cu ochi albaștri, treci

Șurâzătoare, ca un vis te'ndrumă!

Nu, n'am uitat, din scurta-ne risipă,

Că mângâeri ai pus cu mâna ta

Pe fruntea omului ce revenea,

În ochi, din veacurile revoluate, cu o clipă.

Micuța mea,

Eu te simțeam zbătută

Și cu răsufletul pierdut în părul meu,

Căci tu țineai la sânul etereu

Veacul tot, geloasă și tăcută!

Iubitu-ne-am? Noi amândoi?

Ha! ha! — Dar nu, căci se deschide

Iar stupu-acelor ascaride

Mânjite cu noroi..

Mai ții în mână evantalii noi?

CARDUCCI

II

Violent, solitar în fundul sufletului său, chiar dacă puternica lui personalitate îi adună în curând împrejurul său admiratori și prieteni, melancolic, plin de izbucniri sălbatece de vitalitate, sufletul lui Carducci reflecta regiunea sălbatecă, pustie și totuși dulce de melancolică a *Maremmei* toscane, unde se născuse. *Versilia* e poate cea mai puțin nesănătoasă din regiunile Maremmei. Nu e acoperită pretutindeni de păduri triste, unde bivolul saltă printre tufișuri și pândește oprindu-se. Are niște dealuri pe înălțimele cărora se vede o biserică și-n fața bisericii sunt bănci rustice de unde se poate privi câmpia arată și printre șirurile de plopi mlădioși, vântul adie dela bisericuța la șes. Trec câte odată printre norii roșiatici, stoluri negre de păsări de apă, ca gânduri pribege pe care poetul le vede trecând în amurg; dar dacă vrem să vânăm mistrețul, trebuie să mergem ceva mai departe în desișul tristelor păduri. Accentul, dialectul este dulce și melancolic; acolo flăcăii sunt vânjoși și căutând o privire maternă plină de satisfacție sar pe caii încă neîmbânziți și tetele, deși au ochi fulgerători de un foc sălbatec, sunt frumoase, blonde, drăgălașe, compătimitoare cu bieții poeți în perspectivă, pedepsiți pentru că s'au întors acasă cu hainele rupte, întorși de la o bătaie cu lovituri de pietre sau de bețe, făcută pentru a reprezenta pe aceea de la Canne sau de la Trasimen. Poesia lui Carducci e deci sănătoasă, neînfrigurată ca și locuitorii din părțile de sus ale Maremmei. E sănătoasă deși adese ori melancolică și sălbatecă, plină de lumină și de soare; totuși câte-odată frumosul senin se'ntunecă și o vijelie de pasiune și de ură o tulbură prevestind furtuna. În aceasta Versilie dulce și tristă poetul s'a născut la Valdicastello în 24 Iulie 1835 din Michele Carducci și Ildegonda Celli.

Către această Versilie unde a înflorit primăvara sa tristă Carducci se reîntoarce adesea cu gândul mai ales în *Nuove poesie* care reprezintă perioada sa de criză. Perioadă necunoscută și cu toate astea peste măsură de interesantă, pe care criticii filosofici se complac să o ignoreze pentru a putea acuza în urmă mai ușor pe Carducci de indiferența față de misterele sufletului. Și totuși și Carducci ca și Petrarca a avut criza sa; mai ales după moartea fiului său, cariul gândirii de dincolo de mormânt îl tulbură și-l întristează și pe dânsul. Atunci îl vom auzi întrebând înfricoșat noaptea și iarna „che fanno giù ne

le lor tombe i morţi“, ce fac în mormintele lor morţii. Il vom surprinde când în înşişi ochii iubitei i se pare că găseşte „il disio d'ua ignoto estraneo lito“, dorul de un ţarm necunoscut, străin, şi în noaptea florentină plină de mirezme, privind de pe înălţimea unei coline vecine luna care pluteşte solemnă deasupra caselor şi grădinilor din Florenţa adormită, i se va părea că astrul melancolic povesteşte „a la città marmorea, tacente“, oraşului alb ca marmura şi tăcut, sub raza sa de argint, nimic mai puţin de cât „le malinconie dell'infinito“ melancolia nemărginirei. Perioadă scurtă de nelinişte scurtă din care poetul iese imediat „cu un cântec de ciocârlie ce se urcă“ dar care nu trebuie nebăgată în seamă, de oarece ei îi datorim cele mai universale dintre poeziile lui Carducci; *l' Idillio Maremmana*, *il Canto dell' amore* şi acea poezie care e poate capodopera sa: *Davanti San Guido*. Tristă într'adevăr (şi totuşi dulce mai târziu în depărtarea amintirii) a fost copilăria şi prima tinereţe a poetului printre „pădurile triste“ ale Maremmei toscane. Tristă, săracă şi neliniştită. Tatăl său era un bătrân „carbonaro“ cumiñit, care citea „pentru el, retras într'un colţ ascuns al cabinetului său: // *Veggente in Solitudine* al lui Rossetti, însă dădea fiului său să citească „*Morala catolică*“ a lui Manzoni, şi „*Viaţa sfântului Iosif Calasanzio*“ scrisă de un oarecare părinte Tosetti. Nu ne pare ciudat că asemenea lecturi nu puteau interesa pe copil, care făcea totuşi progrese repezi în limba latină şi citea cu entuziasm şi patimă Istoria romană a lui Rollin şi acea a revoluţiei franceze de Thiers. Orele sale de studiu nu erau numeroase şi profesorul său era tatăl său, foarte puţin pretentios. Restul vremii şi-l petrecea rătăcind prin câmpii urmat de un mic lup imblănzit şi întovărăşit de un şoim şi de o bufniţă. Cele mai de multe ori se bătea cu pietre cu camarazii lui cu scuza că redă episoade glorioase din bătăliile romane sau din revoluţia franceză. Se întorcea acasă cu hainile rupte, cu părul vâlvoi, adesea cu capul însângerat din cauza unei lovituri de piatră din partea unui „frondeur balear“ sau a unui „sans-culottes“ fanatic şi atunci toată mânia tatălui, om dupe cât se pare destul de violent, se deslănţuia asupra lui. Era închis într'o cameră cu „*Morala catolică*“ a lui Manzoni, cu „*Viaţa lui Iosif Calasanzio*“ a lui Tosetti. „Citeşte asta, îl dojenea tatăl, şi te vei convinge că tarantantara clasic nu se mai potriveşte cu timpurile de faţă“.

Triste vorbe în gura unui revoluţionar şi a unui fost „carbonaro“ devenit om de ordine nu pentru el, ci pentru copii lui în urma unor persecuţii destul de numeroase, urmate de zile foarte triste de mizerie, provocate de ideile lui liberale. Giosuè Carducci trebui mai târziu să cumpănească toate adâncile amărăciuni ale acelei aparente cumiñiri părinteşti şi o răzbună cu mândria, rămă-

nând tot timpul vieții anticlerical, revoluționar și clasic până la intoleranță și exclusivism. Să nu mi se pomenească de «*Oda la Regina Italiei*» și de discursurile ținute în fața regelui. Carducci era prea cavalier pentru a nu se închina cu respect în fața unui caracter de femeie atât de dulce și nobil ca acela al Margaretei de Savoia, căreia nu-i strica întru nimic că era regină, și avea prea mult bun simț și prea pronunțat sentiment istoric pentru a nu prefera republicei faimoaselor „patru nuci într'un sac“¹⁾ o dinastie nobilă și patriotică ca dinastia de Savoia! Dar în ziua când dinastia s'ar fi făcut vinovată de o faptă rea față de Patrie, și de Libertate, în ziua când Republica ar fi însemnat o libertate reală mai mare și nu o formă deșartă ca aceea franceză, Carducci ar fi fost pentru Republică. Bine înțeles pentru Republica lui Garibaldi și Mazzini, cu alte cuvinte republica esențialmente „italiană“ de tradiții, de doctrină, de formă, nu o Republică de „mici pungăși bastarzi“ al căror credo politic s'ar rezuma în celebrul vers al lui Giusti: „*pleacă de aci căci vreou să stau eu*“! Pentru Carducci Patria era totul; forma de guvernământ venia pe al doilea plan. „Italia înainte de toate! Italia mai presus decât toată!“ Și aceasta într'un sens mult mai nobil și mai omenesc decât „Deutschland über alles“. Dar să ne întoarcem la subiect. Clasic și revoluționar a fost Carducci din copilărie. Căci ce mirare îl văzură colegii lui într'o zi (familia sa era refugiată de acum la Florența și aproape suferea de foame!) eșind din bancă, traversând serios și țănoș școala cu modesta dar curata sa haină de stofă albastră cu nasturi auriți apropiindu-se de catedra profesorului, își scoase o cărtică legată în pergament, un vechiu elzevir, și începu a ceti... un Përsius fără note! Mirare printre școlari și oarecare încurcătură la bunul și destoinicul său profesor Padre Eremia Barsottini. Citi, făcu construcția, traduse, comentă cu sinceritate, precizie și siguranță, și se duse la loc în mijlocul unei tăceri de admirație. Din acea zi deveni dictatorul școlii. Chiar de pe băncile școlii secundare se îndrăgostește de studiile puternice și severe de erudiție și cercetări. Temperament poetic prin excelență care plângea de emoție și de patimă nobilă citind versurile nemuritoare ale lui Foscolo, Alfieri, Leopardi, el iubea cu o dragoste nu mai puțin sinceră vechile manuscrise din prea bogatele biblioteci florentine; vechile volume legate în piele culoarea frunzei veștede decorate cu aurul palid din secolul XVII sau XVIII, desprețuite pe nedrept de marii erudiți din acea vreme; avea o adevărată adorație pentru istoria națională în special, dar și pentru cea universală în genere, și nu lăsa niciodată la o

1) Astfel poreclise Carducci pe vechii săi tovarăși de idei, cari erau pușini la număr și făceau mare șgomot.

parte citirea autorilor clasici, mai cu seamă a autorilor latini. La școala normală superioară din Pisa, unde obține o bursă care-i permite să continue studiile, descoperă izvoarele celor mai frumoase (dar și mai puțin originale) lectii ale profesorilor săi, citește pe Omer și Orațiu și răspunde colegilor care vin să-l trezească cântând, cu versurile din „Imnurile sacre“ ale lui Manzoni: „Trăiască Jupiter, jos succesorul!“ In lecția sa de la Magister, scrie o pagină admirabilă pentru acele timpuri, atât pentru doctrina și pentru spiritul său critic, cât și pentru forța de sintetizare istorică și poetică, despre *Influența provensală asupra poeziei lirice italiene din secolul XIII*, în care, făcând o polemică cu Botta și depășind timpurile și cercețările ulterioare, reabilitează evul mediu de acuzația ce i se făcea că e ignorant și obscur. Numit profesor la Gimnaziul din San Miniato ia o parte activă la banchetele vesele și la abundențele libațiunii ale colegilor și tovarășilor săi de catedră, de idealuri și de petrecere, dar și scrie lui Chiarini: „Să trăesc căci pun pe elevii mei să traducă pe Lucrețiu și arunc pe fereastră „Imnurile sacre“. Pentru a-și plăti datoriile, publică la San Miniato primul său volum de poezii care dacă-i produce o recoltă destul de bogată de „mere putrede“ și învinuirea de idolatrie pentru antichitate, îi aduce și stima și admirația unor oameni ca Guerrazzi și Mamiani. Întors la Florența pentru vacanță ia parte împreună cu Chiarini, Gargano, Nencioni, Targioni-Tozzetti, (amici pedanți) la o polemică violentă împotriva romantismului cleios, a imitării servile a poeziei străine și insuficienței limbistice și stilistice a „poetilor prea banali“. De pe atunci el are ca maximă (de asemenea și prietenii săi): «In politică Italia e totul, în estetică poeziile clasice sunt totul; în practică simplitatea și forța sunt totul». Cu alte cuvinte italianitatea în totul.

RAMIRO ORTIZ

(Va urma)

A APĂRUT DE
E. LOVINESCU
LULU
 ROMAN
 Prețul Lei 10.—

Editura ALCALAY

CRONICA TEATRALĂ

Teatrul Național: BANII, de O. Mirbeau

(Les affaires sont les affaires).

Isidor Lechat al lui Mirbeau din *Les affaires sont les affaires*, e un tip ce a rămas. Trăește prin el însuș pentru că a devenit reprezentativ. Piesa, autorul ei, s'ar putea uita.

Isidor Lechat e omul pe care nu-l uiți niciodată. Viața de afaceri, care nu are vreme de pierdut cu scrupulele de conștiință, ni-l înfățișează în mii de exemplare.

Mirbeau a întrecut pe Bernstein în cruzime. Isidor Lechat este dintr'o bucată. Nimic nu-l mlădie, nimic nu-l mișcă. E „osul care se pune deacurmezișul în gâtul celor ce vor să-l înghiță“. Nici viața nu-l poate înghiți.

Loviturele soartei potriviște îl lasă în picioare. Copila îl părăsește desgustată, înspăimântată chiar; Lechat nu-i simte lipsa. Soția se topește lângă el de desnădejde; Isidor o disprețuește pentru slăbiciunea ei. În fine, copilul favorit îi moare într'un accident de automobil. Era singurul care putea să-l sguđue. Vestea îl doboară o clipă. Afacerile însă îl recheamă la viață.

Nota e forțată până la imposibilul situațiilor. Isidor Lechat încheie o nouă afacere chiar în momentul morții fiului său. Lechat iese din normalitate, pare-se și din umanitate. E un monstru, dar un monstru cu o chereștea solidă și turnat dintr'un metal omogen. Recunoaștem tehnica unitară, dar ne resimțim de lipsa vieții adevărate și omenești.

Lechat e o ficțiune. El își are totuș explicația: șarjează admirabil într'o piesă ca *Les affaires*.

E în mâinile autorului un avocat prețios. Teza e câștigată cu prețul scăderii efectului artistic.

Bruta aceasta nu se frământă, nu are nici o micșorare sau creștere în energia lui sufletească. E prea impasibil pentru ca, și atunci chiar când pare că suferă, să emoționeze prea mult, iar nenorocirile din jurul său, sunt prea familiare pentru a fi mișcătoare ca ceva etern omenesc. Tipuri ca Lechat vor fi existând, dar nu așa. Perfecțiunea structurii lui desăvârșit unitară e în acelaș timp cauza tuturor scăderilor sale ca personajiu dramatic.

De aceia spuneam că nici Bernstein nu îl egalează pe Mirbeau în această privință. Nici Balzac nu a creat un tip de așa speță. Lechat nu mai e un tip de dramă realistă. E a fi orice, afară de realist, să crezi eroi ca el.

Ca orice arivist feroce îi trebuie însă și lui ceea ce nu se poate dobândi prin speculațiunea financiară: noblețea. El o caută cu bani, vrea să o cumpere. E singura lui slăbiciune. Nu doar că e totdeauna această noblețe un lucru valoros pentru sufletul parvenitului. E încă cu siguranță o platformă pentru exhibiție sau la nevoie o culisă în dosul căreia se poate reface—de altfel, fără prea multe deosebiri—o viață prea compromisă.

Lui Lechat îi trebuie noblețea marchizului vecin cu moșia. Ar cumpăra-o chiar oneros. Onoarea legată de adevărata noblețe e un sentiment pe care parvenitul nu-l respectă, pentru că nu-l cunoaște.

Isidor Lechat nu a întâlnit niciodată pe piață această marfă. Deaceea cu o imperturbabilă seninătate propune unui om de onoare, marchizului, un târg în afară de această prea subtilă noțiune.

Clasele inferioare imită pe cele suprapuse în tot ce are mai exterior viața lor. Această fațadă îi trebuie lui Lechat și nu conținutul sufletesc ce se ascunde îndărătul ei și pe care nici nu-l poate/bănuî cum este.

Goana după titlu și noblețe e caracteristică tuturor ariviștilor. În această privință putem pune alături de Lechat pe Samson al lui Bernstein și pe Poirier al lui Augier. La nici unul însă nu întâlnim aceeași sălbătecie desbrăcată de orice umanitate ca la Mirbeau.

Și din acest punct de vedere Isidor Lechat e de o consecvență feroce cu sine însuși.

D. Bulfinschi a dovedit numeroase resurse de interpretare într'un rol ingrat ca al lui Lechat. La noi Petre Liciu e încă în memoria generației de acum pentruca orice Isidor Lechat al orăruî actor contemporan, să nu sufere comparație cu cel creat atunci.

Sunt umbre mari—ca cele ale dispăruților—care încă învalue pe cei de azi. Când reușești să fii văzut și tu, cel de acum, e semn neîndoelnic că ești.

D-l Bulfinschi rămâne pentru zilele noastre cel mai bun actor al Teatrului Național în stare să joace pe Lechat.

MIHAIL IORGULESCU

A A P Ă R U T :

E. LOVINESCU

CRITICE

VOL. III

EDIȚIA II-a

LEI 10

EDITURA ALCALAY

În sfârșit, în timpul din urmă, Societatea a cumpărat la Iași, str. Vasile Alexandri, un teren de 2.800 m. p. pe care a și început construcția Palatului Societății. În curând el va adăposti Institutul nostru de arte grafice, cu cele trei tipografii—proprietatea Societății,—cu mașinile rotative, cumpărate în ultimul timp, cu birourile comerciale, redacționale, administrative, etc.

Dar planul nostru pentru creșterea culturii naționale eră prea vast pentru ca să ne mulțămim numai cu întreprinderea comercială și industrială din Iași. Când am început realizarea lui, am văzut că terenul de activitate este atât de întins, iar forțele colaboratoare atât de mari, în cât afacerii noastre a trebuit să i se dea cu totul alte proporții decât cele inițiale. Se simțea nevoie ca să ne statornicim și în **Capitala României mari** și de aceea am cumpărat în **București** **Librăria Alcalay & Comp. cu toate anexele ei.**

Întreprinderea **Alcalay** este cunoscută mai ales ca o puternică, Casă editorială. Fondul ei comercial, devenit proprietatea Societății, se compune din: **Magazinele de desfacere din Calea Victoriei 37 și str. Lipscani 98; Institutul de arte grafice «Universala» din str. Covaci 14; Depozitul de Mărfuri din str. Matei Milo 6; Depozitul din str. Cobălcescu No. 9; apoi întreaga Editură literară, didactică științifică și juridică (Codul General al României de C. Hamangiu, Codul de Comerț Comentat și Biblioteca juridică de M. A. Dumitrescu), cu răspândita «Biblioteca pentru toți», această enciclopedie cuprinzând peste 1000 de lucrări diferite, care se găsesc astăzi în mâinile tuturor, cu bibliotecile «Lumen», «Lucefărul», «Colecția Alcalay», «Biblioteca Agricultorului», etc. etc.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Întreprinderea **Alcalay**, contopindu-se cu creațiile noastre din Iași, Societatea „**Viața Românească**” a câștigat pe lângă elementele directive de până acum și conducerea D-lui **A. Micu Alcalay**, fostul proprietar al firmei **Alcalay & Comp.** precum și a D-lui **Simon Benvenisti**, Directorul și procuratorul vechei firme. Societatea noastră devine astfel o forță de mână întâia, care poate să purceadă acum la realizarea planurilor sale de activitate, cu mai multă râvnă și cu o încredere în izbândă. Pentru a valorifica însă toate aceste achizițiuni și întreprinderi comerciale, punându-le în conformitate cu noile cerinți culturale ale țării. **Consiliul de Administrație în sesiunea sa din 3 Septembrie și Adunarea Generală extra-ordinară din 3 Octombrie crt. au decis mărirea capitalului său social la 20.000.000 lei.**

Pentru acest scop se emit 28.000 acțiuni, a 500 lei valoarea nominală, pe cursul de Lei 520 fiecare acțiune, din care Lei 500 pentru capital și Lei 20 cheltuelile emisiunii.

Jumătate din acțiuni sunt nominative și jumătate la purtător.

Din aceste 28.000 acțiuni. 15.200 sunt rezervate D-lui A. Micu Alcalay, iar restul de 12.800 se dau în subscripție publică. Vechii acționari au dreptul de a obține o acțiune nouă pentru fiecare acțiune ce posedă. Acțiunile pentru care nu se va exercita dreptul de obținere, rămân la dispozițiunea Consiliului, care va decide de repartitie, cum va crede de cuviință.

Subscrierile se fac în zilele de 22—30 Noembrie 1920, la Sediul Central «**Viața Românească**», Iași, strada Lăpușneanu 33; la

Sucursala Societății din București, Librăria Alcalay, Calea Victoriei 37 și strada Lipscani 88 ; la Cercul Didactic din Iași, strada Lăpușneanu.

Fiecare subscriitor va depune la subscriere o sumă de 220, din care Lei 200, ca prim vărsământ asupra capitalului și Lei 20 cheltuielile de emisiune.

La această sumă de Lei 200, se bonifică imediat o dobândă de 9% pe an, calculată dela data de 15 Noembrie și până la 31 Decembrie 1920. Restul de Lei 300, pentru fiecare acțiune, urmează să fie vărsat la 1—15 Ianuarie 1921.

Se pot primi la subscriere și vărsăminte integrale. In acest caz se bonifică imediat, la suma de lei 500, o dobândă de 9% pe termenul dela data de 30 Noembrie și până la 31 Decembrie 1920.

Acțiunile beneficiază de întreg dividendul anului 1921.

Subscrierile se fac pe anume imprimare, puse la dispoziția subscriitorilor de casele unde se fac subscrierea și care vor elibera fiecărui subscriitor o chitanță provizorie. Acțiunile definitive se vor elibera odată cu vărsământul dela 15 Ianuarie 1921.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIUNE :

PREȘEDINTE :

PETRU PONI

Președintele Academiei Române, Președintele de onoare al Asociației Corpului Didactic din România, fost Ministru

VICE-PREȘEDINȚI :

C. ALESSIU

Advocat, mare proprietar, fost Senator

MIHAIL SADOVEAMU

Literat

MEMBRI :

G. Store, Profesor Universitar, fost Președinte al «Statului Țării» din Basarabia ; **M. Seulescu**, Profesor Universitar, Consilier la Banca Marmorosch Blank & Co., fost Ministru ; **W. Dinerman**, Director al Băncii Marmorosch Blank & Co. ; **A. Micu Alcalay**, mare proprietar, mare industriaș, fost proprietarul și conducătorul Librăriei Alcalay & Co. din București ; **Petru Iliescu**, fost proprietar al Tipografiei «Dacia» și al Librăriei «Nouă» din Iași ; **Gr. T. Coandă**, Directorul «Băncii Populare» din Pitești, Consilier la Banca de Scont a României, Senator ; **G. Ibrăileanu** Profesor Universitar ; **Dr. P. Cazacu**, Medic, fost Președinte al Consiliului de Directori din Basarabia ; **I. Simionescu-Rimniceanu**, Președintele Consiliului de Administrație al Băncii de Industrie și Credit din Praga, mare proprietar, fost Deputat ; **Ștefan Gheorghiu (Huși)**, mare proprietar, mare industriaș, fost Senator ; **I. R. Neguț**, Director al Băncii «Economia» din Focșani ; **D. D. Patrașcanu**, literat, fost Deputat.

CENSORI :

Gh. Gr. Gheorghiu, Profesor Iași ; **C. Botez**, Profesor Iași ; **Dr. Aurel Crăciunescu**, Profesor Sibiu.

COMITETUL DE DIRECȚIUNE :

D. D. Patrașcanu, Administrator-delegat literar și reprezentantul General al Societății la București ; **A. Micu Alcalay**, Administrator-delegat și Director-General de Comerț ; **Petru Iliescu**, Administrator-delegat tehnic și comercial ; **Sache Petroanu**, Director-General Administrativ ; **Simon Benvenisti**, Director Comercial.